

SUIKERRIET

21 RECEPTEN VOOR EEN BETERE WERELD

MET
EXCLUSIEF
RECEPT VAN
TV-KOK ANDREA
VAN LIESHOUT
(24KITCHEN)

Solidaridad

Solidaridad

WWW.SUIKERRIET-SOLIDARIDAD.NL

**HOE JIJ DE
WERELD KUNT
VERANDEREN
MET
SUIKERRIET**

Beste lezer,

Het receptenboek dat je in handen hebt is volledig gemaakt van suikerriet, van gras dus! In zo'n 50 pagina's vertellen we hoe suikerriet ingezet kan worden als recept voor een betere wereld. Of het nu gaat om een stuk taart, papier of brandstof. Nieuwsgierig?

Samen maken we een ontdekkingsreis door de wereld van suikerriet. Deze unieke grassoort wordt gebruikt ter vervanging van olie; we maken er namelijk plastic en benzine van. We vinden het ook terug in rum, medicijnen, parfum en zelfs kopjes en borden. Het mooie hiervan is dat suikerriet milieuvriendelijk geproduceerd kan worden, in tegenstelling tot fossiele grondstoffen.

Dat klinkt als het einde van alle milieu- en brandstofproblemen, toch? Helaas valt er ook nog veel te verbeteren. Zo zijn de omstandigheden waarin suikerriet verbouwd wordt vaak erg slecht. Veel suikerrietkappers en -boeren werken onder loodzware omstandigheden en leven in armoede. Samen kunnen we een einde maken aan deze problemen en zo de zoete belofte van suikerriet in vervulling laten gaan. Daarom vragen we aan jou: Hoe kun jij de wereld veranderen met suikerriet?

Je leest in dit receptenboek wat de bijna onbegrensde mogelijkheden zijn van suikerriet. Recept voor recept wordt duidelijk waarom suikerriet het gewas van de toekomst is en hoe we tegelijk het milieu sparen en tientallen miljoenen mensen helpen; namelijk door het gewas onder fatsoenlijke omstandigheden te produceren. Zo kunnen we de wereld veranderen met suikerriet. Deze wereld is verrassend en indrukwekkend.

Lees en ontdek wat jij kunt doen om de wereld te verbeteren met suikerriet.

Veel leesplezier!

Sven Sielhorst
Internationaal coördinator
suikerrietprogramma Solidaridad

INHOUD

6

8

30

32

34

10

12

14

36

38

40

16

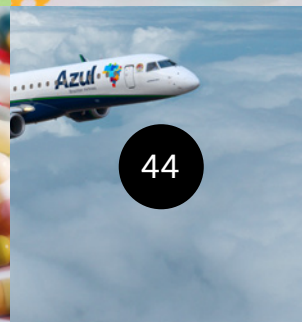
18

20

42

44

46

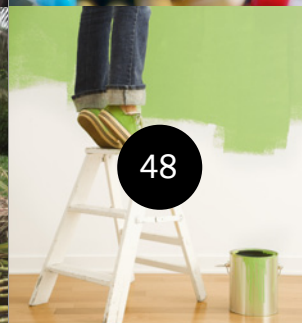
22

24

26

48

50

Solidaridad

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

PAPIER

Is je iets raars opgevallen aan dit boek? Nee? Dit boek is namelijk volledig gemaakt van suikerriet; er is geen boom voor gekapt. Dat is geweldig nieuws, want suikerriet is een grassoort en groeit ieder jaar opnieuw. Meer bos kappen is dus niet nodig als we voortaan dit papier gebruiken.

INGREDIËNTEN

- Een papierfabriek
- Bagasse; restproduct van suikerriet
- Een stuk land om suikerriet te verbouwen

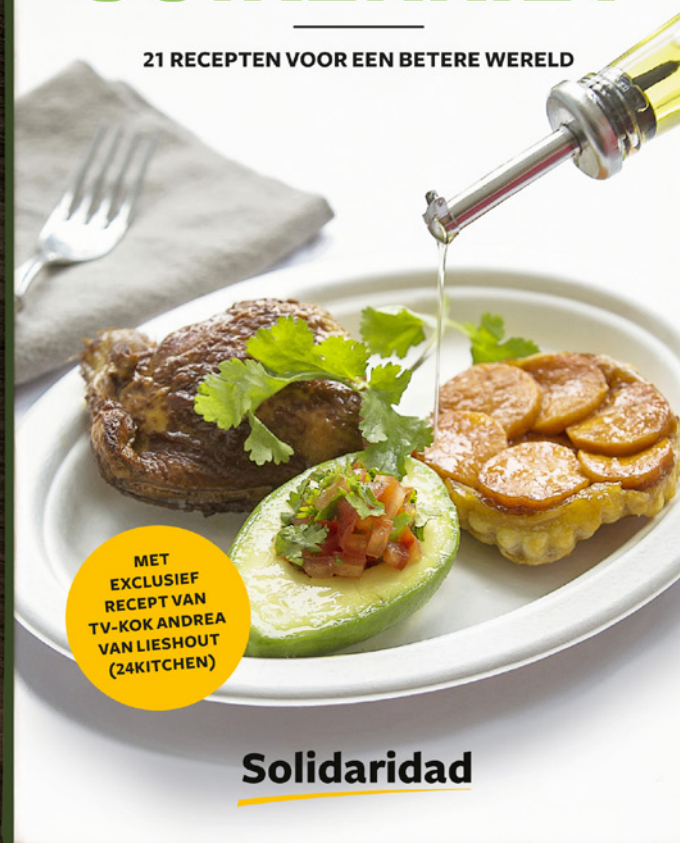
BEREIDING

Bereidingstijd: Een boom heeft jaren nodig om te groeien, suikerriet vaak minder dan 1 jaar.

Papier van suikerriet wordt gemaakt van bagasse, een restproduct dat overblijft na het produceren van suiker. Zo wordt de rietstengel optimaal gebruikt. Van de bagasse wordt pulp gemaakt en daarvan weer papier. Er zijn minder chemicaliën voor nodig dan bij papier gemaakt van hout. Ideaal dus!

SUIKERRIET

21 RECEPTEN VOOR EEN BETERE WERELD

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

KIP IN SUIKERRIET

Een heerlijk gerecht en het handelsmerk van 24Kitchen-kok **Andrea van Lieshout**. Andrea is gek op warme swingende smaken en dat is te proeven in deze zalige kippendijen bereid in suikerriet. Geserveerd met Tarte Tatin. Eet smakelijk.

INGREDIËNTEN

4 el rietsuiker	2 takjes tijm
4 el olie	2 takjes koriander
2 kippenbouten of kippendijen met bot (mag ook zonder)	5 cm gemberwortel
1 grote sjalot	1 tl komijnpoeder
2 tenen knoflook	1 tl kruiden
1 rode peper	1 kippenbouillonblokje
	zout, vers gemalen peper

BEREIDING

Met een goede voorbereiding staat dit gerecht in een halfuur op tafel.

Verhit een pan met suiker tot het gaat smelten. Voeg olie en de kip toe. Laat ze rondom kleuren en voeg een scheutje water toe. Pel en halveer over de lengte de sjalot. Snijd deze in halve ringen. Pel en plet knoflook. Snijd de peper in dunne ringetjes. Rits de tijm. Hak de koriander. Rasp de gemberwortel tot je 2 theelepels hebt. Haal de kip uit de pan en zet apart. Voeg toe in dezelfde pan, sjalot, knoflook, peper, gember, tijm, koriander, komijn, al kruidmelend het bouillonblokje en de kruiden. Even aanfruiten en leg de kip terug in de pan. Voeg water toe, zodat de kip net niet onderstaat. Laat de kip 20 minuten stoven.

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

SERVIES

Suikerriet; je kunt er ook *van en mee* eten, letterlijk en figuurlijk. Schalen, bekers, messen, vorken en borden. Het is er allemaal, gemaakt van suikerriet en gewoon bestand tegen hitte, water en soms de magnetron. Een mooie manier om af te komen van al dat vervuilende wegwerpservies!

INGREDIËNTEN

- Vezels uit het groen van suikerriet
- Plantenbindmiddel

BEREIDING

Een minuut of 3 voor een tafel van 4.

Na het maken van een recept uit dit boek, dek je de tafel met borden, bekers en bestek van suikerriet. Het materiaal is biologisch afbreekbaar en composteerbaar; dat eet toch veel lekkerder!

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

RUM

Genieten van een lekker glaasje rum; puur of in een cocktail. Alcohol is een van de belangrijkste bijproducten van suikerriet en wordt gemaakt uit een stroopachtig sap (melasse) uit de suikerrietstengel. In de keuken vinden we rum ook terug, bijvoorbeeld in het gerecht *Hemelse Modder*.

INGREDIËNTEN

- 40% alcohol
- 2,5 kg melasse
- 2,5 kg verwerkte suiker
- Een distilleerketel
- Iemand die de smaak op orde brengt, liefst een Jamaicaan
- Een boot die het deze kant op brengt

BEREIDING

Het proces neemt 1 tot 2 weken in beslag.

Rum wordt over de hele wereld gedistilleerd uit suikerriet. Ieder land en/of iedere regio heeft zijn eigen karakteristieke manier van fermenteren en distilleren, zoals *cachaça* uit Brazilië en *arak* uit Indonesië. Over het algemeen is de rum die in flessen verkocht wordt een *blend*. Dit houdt in dat er diverse typen rum worden gemengd om zodoende een constante kwaliteit van het merk te krijgen, maar nog meer om tot een uniek product te komen.

PLASTIC

Iedere dag gebruiken we plastic, het is overal. Van oudsher wordt dit gemaakt van olie, maar steeds vaker ook van de suikerrietplant en dus niet meer met onze opdrogende oliebronnen. Plastic tassen, groenteverpakking, frisdrankflessen, maar ook een waterbidon bijvoorbeeld.

INGREDIËNTEN

- Ethanol
- Verwerkingsfabriek
- Plasticfabrikant

BEREIDING

Het gaat net zolang mee als traditioneel plastic. Je voelt en merkt geen verschil.

Het meeste plastic uit suikerriet komt uit Brazilië. Het sap uit suikerriet wordt verwerkt om er ethanol van te maken. Al het vocht wordt aan het ethanol onttrokken en dan blijft er ethyleen over. Van deze gedroogde korrels wordt plastic gemaakt.

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

PARFUM

Er zit duidelijk een luchtje aan, maar wel een heel prettig luchtje. In veel parfums zit ethanol gemaakt van suikerriet. Zonder dat we het ons realiseren is suikerriet doorgedrongen in ons dagelijks leven en in al onze zintuigen.

INGREDIËNTEN

- Ethanol
- Water
- Geurstof
- Bloemen

BEREIDING

Na een puf parfum doet het ethanol direct zijn werk.

Ethanol wordt samen met water gebruikt als oplosmiddel voor de geurbestanddelen van het parfum. Het ethanol verdampt en de geur blijft achter op de huid. Simpel, maar onmisbaar.

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

SUIKER

Natuurlijk het bekendste product van suikerriet: rietsuiker. Ieder jaar eten Nederlanders gemiddeld 38 kilo suiker. Een kwart hiervan komt op dit moment van suikerriet. We genieten ervan tijdens bijzondere gelegenheden; met Sinterklaas of tijdens het Suikerfeest. Waarschijnlijk komt het gewas oorspronkelijk uit Nieuw-Guinea, waar het in het wild groeide. Al ver voor onze jaartelling werd het sap van de plant in India drooggekookt, waardoor het heel lang bewaard kon blijven.

INGREDIËNTEN

- Tropisch klimaat
- Veel ruimte en de juiste bodem
- Boeren om het riet te produceren
- Suikerfabriek

BEREIDING

Zo kort mogelijk, want het suikergehalte van suikerriet neemt na het kappen snel af.

Suikerriet wordt na de oogst zo snel mogelijk naar de fabriek gebracht. Het sap wordt uit de stengel geperst en dan in een centrifuge gestopt. Door het ronddraaien slingeren de suikerkristallen naar de buitenkant. Suikerriet wordt in meer dan 100 landen geproduceerd, soms door hele grote bedrijven en soms door boeren met een klein lapje grond.

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

WERK

Suikerriet levert tientallen miljoenen boeren en arbeiders over de hele wereld werk en dus een broodnodig inkomen op. Als dat een 'fatsoenlijk inkomen' is, kunnen zij hiermee hun gezin voeden, hun kinderen naar school sturen en hebben ze toegang tot gezondheidszorg. Helaas is dit lang niet altijd het geval, en daarom ondersteunt Solidaridad de economische ontwikkeling van boeren en arbeiders.

INGREDIËNTEN

- Boer of suikerrietkapper en zijn gezin
- Een suikerfabriek die het beste voorheeft met zijn boeren en arbeiders
- Voorlichtingsprogramma's, trainingen, krachtige boerenorganisaties en nieuwe ideeën
- Geld om dit te financieren

BEREIDING

3 tot 4 jaar om verbetering te realiseren.

Door te investeren in betere werkomstandigheden en betere productietechnieken kunnen de werkomstandigheden van suikerrietkappers en -boeren worden verbeterd, zodat ook zij een fatsoenlijk leven kunnen opbouwen. Door een efficiënte werkwijze en moderne landbouwtechnieken stijgt de productie vaak flink. En zo is iedereen blij; de fabriek ontvangt meer suikerriet en het loon van een boer en een kapper kan omhoog.

Bekijk het werk van suikerrietkapper Kananji in een project van Solidaridad in Malawi: www.suikerriet-solidaridad.nl/kananji

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

NATUUR BEHEER

Uitbreiding van landbouwgronden gaat vaak ten koste van natuur. Dat is onnodig, want bijvoorbeeld suikerriet kan prima verbouwd worden in een natuurlijk landschap. Het is bovendien een efficiënt gewas, dat ieder jaar opnieuw groeit en de CO₂-uitstoot enorm terugdringt. Door goede afspraken te maken kunnen we meer suikerriet produceren zonder extra land te gebruiken. Daardoor kunnen we het gebruik van natuurgebieden voor landbouwgrond voorkomen.

INGREDIËNTEN

- Bijzondere natuur
- Boeren
- Overheden die regels maken om natuur te beschermen
- Een flinke dosis gezond verstand

BEREIDING

Door samen te werken kun je direct resultaat boeken, zonder wachttijd.

In Zuid-Afrika werken suikerrietboeren samen om de natuurwaarde van natte gebieden in hun regio te beheren. Zo wordt een leefomgeving gecreëerd voor bijzondere insecten, reptielen en vogels. Bovendien is het goed voor het behoud van water en drinkwatervoorziening benedenstrooms.

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

BETERE ARBEIDS- OMSTANDIGHEDEN

Suikerrietkappers werken soms wel 6 of 7 dagen in de week, tot 12 uur per dag. Ze krijgen een stukloon en nemen daarom weinig pauzes en drinken te weinig water. En dat in de brandende zon. Hierdoor worden suikerrietkappers vaak op jonge leeftijd ziek of zijn ze fysiek niet meer in staat om te werken. Ook gebeuren er veel ongelukken met de vlijmscherpe messen waarmee ze werken. In Centraal-Amerika worden velen getroffen door dodelijk nierfalen als gevolg van deze omstandigheden. Solidaridad wil hier wat aan doen.

INGREDIËNTEN

- Beschermende kleding
- Oogstmachines
- Trainingsprogramma suikerrietkappers
- Water, pauzes en schaduw

BEREIDING

Met een training van een paar maanden kan iemand beginnen aan haar of zijn nieuwe carrière.

Door veiligheidskleding te dragen, voldoende pauzes te nemen en genoeg te eten en te drinken tijdens het werk, is het leven van een suikerrietkapper al een stuk veiliger. Ook kan worden overgegaan op gemechaniseerde oogst. In dat geval moeten we wel zorgen voor nieuwe banen voor de suikerrietkappers, maar dat is mogelijk. Bijvoorbeeld als monteur of als chauffeur.

Lees hoe Solidaridad zich inzet voor betere banen:

www.suikerriet-solidaridad.nl/arbeidsomstandigheden

**“IK HEB EEN
CURSUS GEDAAN
IN 2012 EN SNEL
DAARNA VOND
IK EEN BAAN ALS
OOGSTER OP
DEZE MACHINE.”**

*Sinval Rodrigues (deelnemer
training), 30 jaar, voormalig
oogster, Brazilië*

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

ECONOMISCHE ONTWIKKELING

Suikerriet is een recept dat lokale en regionale economieën laat groeien. Door te investeren in dit gewas kan een hele regio economisch profiteren. In India bijvoorbeeld is het inkomen van zo'n 50 miljoen boeren afhankelijk van de productie van suikerriet. Door op duurzame wijze te gaan produceren daalden de kosten en steeg het inkomen met gemiddeld 15%. Daar profiteert niet alleen de boer van, maar ook zijn toeleveranciers, lokale winkels en natuurlijk zijn familie.

INGREDIËNTEN

- Ondernemende boeren
- Lokale bedrijven
- Investerings en leningen

BEREIDING

Minimaal 2 tot 3 jaar.

Een recept met grote impact. Als we meer welvaart creëren voor de miljoenen boeren, dan is dat goed voor de hele economie in een regio. Als boeren meer geld verdienen, geven ze meer uit bij bedrijven in hun directe omgeving en zo komt een economie in beweging. En niet onbelangrijk: met dit extra inkomen kunnen hun kinderen naar school, waardoor ze meer kansen krijgen op een goede baan.

Meer over de economische impact van suikerriet in India:
www.suikerriet-solidaridad.nl/ontwikkeling

KOM OOK IN ACTIE!

SOLIDARIDAD.NL/

MIJN ACTIE

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

JOUW RECEPT

Jouwinzet kan het verschil maken in het leven van suikerrietkappers, boeren en hun gezinnen. De wereld van suikerriet is nog behoorlijk onbekend, terwijl we nog heel veel kunnen verbeteren. En daar kun jij wat aan doen! Door het vinden van meer mensen die Solidaridad willen steunen met giften en door dit verhaal te verspreiden krijgen boeren en kappers samen met hun gezinnen uitzicht op een beter leven. Kom ook in actie!

INGREDIËNTEN

- Jij als ambassadeur voor Solidaridad
- Tijd, inzet en betrokkenheid
- Netwerk van familie, vrienden, kerkgenootgenootschap en collega's
- Pakket met promotiemateriaal om jouw actie tot een succes te maken

BEREIDING

Een beetje vrije tijd, met impact voor jaren.

Vertel het verhaal over de soms schrijnende situatie van suikerrietkappers en -boeren aan familie en vrienden, en laat hen weten dat Solidaridad werkt aan een beter leven voor deze mensen. Gebruik de informatie en het promotiemateriaal dat Solidaridad speciaal hiervoor heeft laten maken en probeer zoveel mogelijk mensen te motiveren om suikerrietkappers en -boeren via Solidaridad te steunen. Zo kan Solidaridad met jouw inzet nog meer suikerrietkappers en -boeren helpen hun leven te verbeteren.

Kijk hoe jij het leven van boeren en hun gezinnen kan verbeteren:
www.suikerriet-solidaridad.nl/neema

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

SPIJKER- BROEKEN

Je leest het goed. Een broek van suikerriet; een spijkerbroek die gewoon in de winkel te koop is. Het verschil is niet te zien, maar het maakt duidelijk hoeveel we eigenlijk kunnen met suikerriet.

INGREDIËNTEN

- Suikerriet uit Japan en Hawai
- Traditionele Japanse verfmethoden

BEREIDING

Dankzij nieuwe technieken is de broek van suikerriet nu zo'n 15 jaar op de markt.

De producten voor deze spijkerbroek komen van over de hele wereld en worden op traditionele wijze geleverd. De broek van suikerriet ziet eruit als iedere andere broek en belandt na behandeling in diverse winkels. Ze worden onder de aandacht gebracht als duurzaam product en zijn iets duurder.

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

BIO BRANDSTOF

In iedere liter benzine in Nederland zit gemiddeld 5% biobrandstof; dat is wettelijk zo geregeld. In Brazilië is dit al 25%, maar daar rijden ook miljoenen auto's en motoren volledig op ethanol uit suikerriet. Dit is namelijk een zeer geschikt gewas om biobrandstof van te maken. Het is veel milieuvriendelijker dan blijven rondrijden op olie. Ook in Nederland is er al een benzinesoort op de markt met 15% biobrandstof gemengd door de benzine.

INGREDIËNTEN

- Een energiebedrijf met lef
- Een benzinestation
- Een autofabrikant met visie

BEREIDING

In 2020 rijden we op nog meer biobrandstof dan we nu al doen.

Suikerriet is een van de meest efficiënte gewassen om brandstof van te maken. De uitstoot van broeikasgassen van deze brandstof is namelijk 80 tot 90% lager dan bij benzine die gemaakt is van olie.

Kijk hoe Solidaridad en partners ervoor zorgden dat suikerriet uit Brazilië in de Nederlandse benzinetank terechtkwam:

www.suikerriet-solidaridad.nl/argos

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET **ELEKTRICITEIT**

In Brazilië worden meer dan 7 miljoen huishoudens voorzien van elektriciteit uit de suikerrietstengel, want de suikerfabrieken wekken meer energie op dan ze zelf nodig hebben. Een relatief goedkope en zeer milieuvriendelijke manier om mensen van stroom te voorzien. Stel dat je dit ook in Afrika en Azië toepast, dan breng je betaalbare elektriciteit voor miljoenen mensen dichterbij!

INGREDIËNTEN

- Flink wat tropische zonnestralen
- Warmte-krachtkoppelinginstallatie
- Een elektriciteitsnetwerk

BEREIDING

Slechts een paar duizend uur zon per seizoen.

Suikerriet draagt flink wat energie met zich mee. Simpel gezegd slaat het riet de energie van de zon op; er is bijna geen plant of boom ter wereld die dit zo goed doet als suikerriet. Deze energie kan op meerdere manieren uit de rietstengel gehaald worden. Het wordt verbrand in een soort stoomketel en met die stoom wordt weer elektriciteit opgewekt. Of het wordt tussen de 1.300 en 1.500 graden verhit, waardoor er een gas ontstaat. Dat gas wordt dan weer gebruikt om elektriciteit uit op te wekken.

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

GARNALEN

OP SUIKERRIET (CHAO TOM)

Een van de meest geliefde Vietnamese snacks. De suikerrietstengel dient als een stokje om de garnalen omheen te binden en geeft de garnalen een zoetje mee.

INGREDIËNTEN

- 100 g varkensbuikspek of speklappen
- 500 g rauwe gepelde garnalen
- 1 cm gemberwortel
- 1 teentje knoflook
- rode peper
- 1 tl bakpoeder
- 1 tl rietsuiker
- 1 tl zout
- 12 stengels suikerriet

BEREIDING

Ca. 30 minuten.

Verwarm de frituur tot 180 °C. Snijd het buikspek in kleine blokjes. Maal het fijn in de keukenmachine. Schil en snijd de gember en knoflook fijn. Snijd de peper in ringetjes. Voeg de garnalen, knoflook, gember, peper, het bakpoeder, de rietsuiker en het zout toe aan het spek. Vorm het mengsel met geoliede handen in kleine porties om het suikerriet. Frituur de spiesen circa 5 minuten tot ze goudbruin en door en door gaar zijn. Serveer de Chao Tom met de dipsaus, ragfijn gesneden wortel en rettich, reepjes banaan, daikon en kropslabladeren.

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

CHOCOLA

We genieten natuurlijk volop van het zoet van suiker. Een stuk taart op een verjaardag of een heerlijk chocolaatje bij de koffie bijvoorbeeld. Uiteraard gemaakt met duurzame cacao, maar ook met suiker van duurzaam geproduceerd suikerriet.

INGREDIËNTEN

- Cacaobonen, op duurzame wijze geproduceerd
- Suiker van suikerriet
- Melk

BEREIDING

Een chocolaatje is zo gemaakt, maar de ingrediënten komen van over de hele wereld en hebben een lange reistijd.

Melk, puur, witte chocola, veel of weinig procent cacao in de chocola, het is allemaal even lekker. Overigens is suiker een belangrijk ingrediënt in veel van ons voedsel. 85% van de suiker die we gebruiken zit verstopt in dagelijkse producten als jam, koekjes, brood en dus ook chocola.

MEDICIJNEN

Iedereen heeft wel eens een pil geslikt, al is het maar een aspirientje. Zonder de toevoeging van suiker zouden deze pillen voor mensen oneetbaar zijn. Bovendien wordt alcohol van suikerriet gebruikt om ziekenhuisgeredschap te ontsmetten. Zo speelt suikerriet een heel belangrijke rol voor onze gezondheid.

INGREDIËNTEN

- Voldoende suikerriet
- Apotheker
- Ziekenhuis

BEREIDING

Al honderden jaren wordt suikerriet gebruikt als ingrediënt voor geneesmiddelen.

Het was ooit een exclusief product voor de rijken der aarde. De bittere smaak van medicijnen wordt vandaag de dag gelukkig voor iedereen gemaskeerd door suikerriet. Tussen de 13de en 15de eeuw werd rietsuiker ook zelf ingezet als medicijn om weer op krachten te komen.

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

VLIEGTUIG- BRANDSTOF

Het kan! Vliegen op suikerriet. Eerder al vloog er een vliegtuig op frituurvet, nu is er in Brazilië door Air Azul een vlucht gemaakt op brandstof van suikerriet uit Brazilië. Deze brandstof is een oplossing voor onze olieverslaving.

INGREDIËNTEN

- Suikerriet
- Gemodificeerde micro-organismen
- Een hoop lobbywerk
- Politieke wil
- Een vliegtuigmaatschappij die durft

BEREIDING

Ongeveer 3 jaar: het project in Brazilië startte in 2009 en in 2012 werd er gevlogen.

Vliegtuigbrandstof is een goed voorbeeld van de natuur op z'n best. Het wordt gemaakt door gemodificeerde micro-organismen die als het ware functioneren als 'levende fabriek'. Deze maken pure koolwaterstof en de brandstof die hieruit voortkomt is eigenlijk meteen startklaar voor het vliegtuig. Het is milieuvriendelijk en daarbij ook nog voordeliger en duurzamer dan olie: de CO₂-uitstoot bij suikerriet ligt namelijk 80 tot 90% lager! Waar wachten we nog op?

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

DIERENVOER

Geloof het of niet, maar je kunt suikerriet ook kopen in de vorm van dierenvoer. Restproducten van suikerriet worden namelijk gebruikt om te mengen in veevoer. Ook kun je het kopen voor je vogel, klein of groot. Gewoon in de dierenwinkel; om te eten en als speeltje.

INGREDIËNTEN

- Voldoende tijd om het te laten drogen
- Citroenzuur
- Vitaminen en mineralen

BEREIDING

Kant-en-klaar voor gebruik.

Kleine stukken suikerriet, speciaal voor vogels, eventueel op te snijden voor kleinere soorten als de parkiet. Ook papegaaien zijn er dol op. De rietstengel is gedroogd en in stukken gehakt, en is te bewaren in de vriezer, zodat het lang houdbaar is.

HOE SUIKERRIET DE WERELD KAN VERANDEREN MET

VERF EN LAK

Je zou het niet verwachten wanneer je de kozijnen van een likje verf voorziet, maar ook hier kunnen we suikerriet tegenkomen. Er zit geen suiker in verf, maar wel oplosmiddelen om te zorgen dat de verf makkelijker aan te brengen is. Deze bestaan vaak uit ethanol of butanol.

INGREDIËNTEN

- Ethanol
- Butanol
- Een bijpassend kleurtje voor de kozijnen

BEREIDING

12 uur; een stuk korter dan het verven van je huis.

Butanol en ethanol ontstaan door de suikers uit suikerriet te vergisten, een proces dat we fermentatie noemen. Om niet te concurreren met de voedselketen en om minder afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen als olie, wordt steeds meer gewerkt aan het omzetten van bijproducten naar hoogwaardige materialen. Nu zijn we zo ver dat we afval dat overblijft bij het maken van rietsuiker kunnen omzetten naar oplosmiddelen en dus kunnen gebruiken om ons huis te schilderen.

SAMEN KUNNEN WE DE WERELD IETS BETER MAKEN MET SUIKERRIET

ANDREA VAN LIESHOUT

Ik ben kok voor tv-zender 24Kitchen en heb mijn eigen cateringbedrijf. Hiermee verzorg ik onder andere Caribische en sushi-workshops. De liefde voor eten heb ik van huis uit meegekregen. Als kind stond ik al regelmatig in de keuken voor de hele familie te koken.

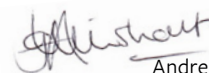
Ik heb in mijn kinderjaren op Curaçao gewoond en herinner mij nog goed het suikerriet in onze achtertuin dat mijn vader stond te kappen. Het groeide daar gewoon, maar er kwamen altijd veel mieren op af, dus ging mijn vader die rietstengels met een hakmes te lijf.

In mijn werk als kok voor 24Kitchen en voor mijn eigen bedrijf vind ik het belangrijk om mensen er bewust van te maken dat we op duurzame wijze met voedsel om moeten gaan. Ik probeer zelf dan ook om zo duurzaam als mogelijk te koken.

Ik steun kleine ondernemers door daar zoveel mogelijk mijn boodschappen te doen. Tijdens mijn kookworkshops laat ik de gasten niet alles wat overblijft weggooien, maar we kijken juist samen naar wat ze nog meer kunnen maken van het 'bruikbare snijafval'.

Al met al een leuke uitdaging!

Ik ben daarom blij met dit receptenboek. Niemand kan de wereld in zijn een-tje veranderen, maar we kunnen wel allemaal iets doen. Het is natuurlijk heel mooi om te genieten van al die prachtige producten die gemaakt worden van suikerriet, maar laten we ook aandacht vragen voor de boeren en suikerriet-kappers die dit gewas voor ons produceren. Samen kunnen we de wereld iets beter maken met suikerriet.

Andrea van Lieshout

COLOFON

Over Andrea van Lieshout

Andrea van Lieshout (1977) is tv-kok voor 24Kitchen en heeft haar eigen cateringbedrijf. Ze kreeg de liefde voor koken van huis uit mee en stond als kind al regelmatig in de keuken. Nu probeert ze mensen te leren op duurzame wijze met voedsel om te gaan.

Over Solidaridad

Solidaridad streeft naar een wereld waarin iedereen voldoende te eten heeft en dit voedsel geproduceerd wordt met respect voor mens en milieu. Om dit te bereiken brengen wij boeren en bedrijven samen. Alleen samen kunnen we meer voedsel produceren met minder schade voor mens en milieu. Solidaridad; Change that matters.

Dit boek is gemaakt in opdracht van Solidaridad en kwam tot stand in samenwerking met: exPRtease (idee en promotie), Andrea van Lieshout (kok en recept), Sven Sielhorst (suikerrietprogramma Solidaridad), Maar Echt! (vormgeving), Tim Beijer (drukwerk), Robert Aarts (coverfotografie), Matthijs Nieuwenhuis (eindredactie en teksten).

Speciale dank gaat uit naar bedrijven en organisaties die een inhoudelijke bijdrage hebben geleverd voor de realisatie van dit receptenboek: Bio Futura, Sugar Cane Jeans, AkzoNobel, 24Kitchen.

Copyright: Stichting Solidaridad, 't Goylaan 15 te Utrecht.

Solidaridad

WWW.SOLIDARIDAD.NL

HOW CAN YOU
CHANGE THE WORLD WITH
SUGARCANE?

Suikerriet is niet meer weg te denken uit ons leven. We gebruiken het als voedsel en als brandstof, maar we maken er ook plastic en spijkerbroeken van én het is een ingrediënt voor parfum. Een gewas met ongekende mogelijkheden dus. Toch zijn de milieu- en arbeidsomstandigheden waarin suikerriet geproduceerd wordt vaak erg slecht. Samen kunnen we hier wat aan doen. Solidaridad heeft in dit boek 21 recepten voor een betere wereld met suikerriet opgenomen. Alleen als we de productieomstandigheden verbeteren kunnen we de zoete belofte van suikerriet in vervulling laten gaan. Hoe? Dat ontdek je in dit boek.

Solidaridad
